

Recent geschreven

Boomkruipers in bebouwd gebied

Je hoeft geen expert te zijn om te bedenken dat Boomkruipers meestal in bomen slapen. Maar dat zij ook slaappleatsen vormen aan gevels van huizen, is minder bekend. In Bergen in Noord-Holland inventariseerde Dook Vlucht gedurende drie jaar de stedelijke slaappleatsen van Boomkruipers. In een recente publicatie in Ardea worden de factoren beschreven die verband houden met het gebruik van deze slaappleatsen.

Boomkruipers zijn doorgaans te vinden op bomen waar zij zoeken naar soortgenoten, voedsel, broedgelegenheid en slaappleatsen. Slapen doen ze echter ook op andere plekken: nestkasten, aan muren, onder overhangende daken en zelfs in spouwmuuren. In 2016 zag Dook Vlucht voor het eerst twee slapende Boomkruipers aan de gevel van zijn huis hangen. Vaste slaappleatsen zijn goed te herkennen aan sporen van uitwerpselen op de gevel. Dit bracht hem op het idee om te onderzoeken of elders in zijn woonplaats meer van dergelijke slaappleatsen waren. Gedurende drie jaar fietste hij meer dan 480 (!) rondes door Bergen. In totaal leverde deze inventarisatierondes zo'n 120 gezamenlijke slaappleatsen op. Deze waren overigens niet altijd bezet, al was de bezetting in de winterseizoenen consequent hoger dan in de zomer.

Drijfveren voor slaapgedrag

Vogels kunnen verschillende redenen hebben om gezamenlijke slaappleatsen te vormen. Het kan bescherming opleveren tegen de kou en predatoren, maar ook helpen bij het onderling uitwisselen van informatie. Bij grote sociale vogels, zoals reigers, ganzen en parkieten is veel onderzoek gedaan naar slaapgedrag, maar bij zangvogels is dat minder het geval. Dit komt omdat ze vaak alleen of slechts in kleine groepjes slapen en veel moeilijker te vinden zijn dan grotere soorten. Omdat boomkruiperslaappleatsen door de duidelijke sporen makkelijk te vinden zijn, is dit een ideale soort voor onderzoek naar de factoren die hun slaapgedrag beïnvloeden. Bij de inventarisatierondes van de slaappleatsen in Bergen werden de slaappleatsen in kaart gebracht en genoteerd of een slaappleats bezet was, en zo ja, door hoeveel vogels. De regenval, wind, temperatuur, luchtvochtigheid en daglengte werden bepaald uit lokale weerstationgegevens van het KNMI. Om te bepalen of de omgeving invloed had, werd het gebied rondom de slaappleatsen in kaart gebracht met behulp van het Bestand Bodemgebruik. Ging het voornamelijk om landbouwgebied, bebouwing, recreatie, water, infrastructuur of bos?

Gezamenlijk slapen in de winter

Bij de 6318 observaties van bezette slaappleatsen was de gemiddelde bezetting 1,62 vogels, met uitschieters naar slaappleatsen met acht vogels. Slaappleatsen die met slechts één vogel waren bezet, werden het meest tijdens de herfst gezien. Gezamenlijke

slaappleatsen werden het meest in de winter gevonden. De slaappleatsen waar de hogere aantallen vogels zaten, werden doorgaans ook het langdurigst bezet. Dit lijkt erop te wijzen dat deze locaties de beste slaapomstandigheden boden.

Uit de analyse van de inrichting van de omgeving kwam geen duidelijk beeld naar voren. Blijkbaar zijn de eigenschappen van de slaappleats zelf belangrijker dan de omgeving waar binnen deze zich bevindt. Koud weer bleek het sterkst gecorreleerd aan de bezetting van slaappleatsen, waarbij de plekken die goed beschermt waren tegen de koude wind de voorkeur genoten. Vooral bij koude noorden- en oostenwind maken Boomkruipers opvallend veel gebruik van gevels aan de west- en zuidkant van huizen. Dit wijst er volgens de onderzoekers in de eerste plaats op dat gebouwen een voordeel hebben ten opzichte van bomen, omdat gevels aan de windluwe kant van gebouwen meer beschutting bieden. In de tweede plaats is de conclusie dat bescherming tegen de kou een belangrijke drijfveer is voor Boomkruipers om gezamenlijk te gaan slapen.

De onderzoekers wijzen er in de publicatie op dat gebouwen een prettige en warme toevluchtshaven kunnen bieden aan Boomkruipers tijdens lange koude winternachten, maar dat de aanwezigheid van oude grote bomen een voorwaarde blijft voor een gezonde boomkruiperpopulatie. De vraag blijft of Boomkruipers overal in Nederland (en elders in Europa) gebruik maken van gebouwen voor hun slaappleatsen. Kijk dus ook eens naar je gevel of die van de buren!

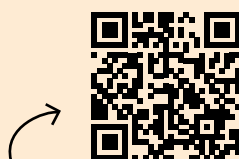

VERDER LEZEN

van Els P., Jacobs B. & Vlucht D. 2025. Factors influencing roost use by Short-toed Treecreepers *Certhia brachydactyla* at urban sites. *Ardea* 113: 53–62.
doi:10.5253/arde.2024.a19

Meer van dit soort artikelen lezen? Word lid van Sovon!

Dit artikel verscheen in Sovon-nieuws. Sovon geeft vier maal per jaar Sovon-nieuws uit. Het blad vormt een belangrijk medium waarmee we onze leden voorzien van onder andere verenigingsnieuws, eerste resultaten uit de projecten en nieuwe publicaties. Leden van Sovon krijgen Sovon-nieuws automatisch thuisgestuurd.

Lees meer over Sovon-nieuws
op sovon.nl/sovon-nieuws

